

**Yasunitzem
el Món!**

La mar es troba amb la selva

Alberto Acosta · *Economista, activista per el Sí al Yasuni**

“El Yasuní ha estat com una mamà per al món [...] Necessitem que posem les veus i les mans perquè pugui recuperar-se la nostra mamà, que no estigui ferida, que no estigui colpejada”

Alicia Cahuiya
Indígena waorani

“El centre de l'univers és l'ecosistema, no l'humà, perquè no es pot viure sense la Naturalesa”

Teresa Vicente
Jurista espanyola

Una constatació recorre el món. Els humans som Naturalesa. No som una espècie superior. Tampoc som el centre de la vida. Encara més, col·locar-nos -figurativament- al marge de la Naturalesa i més encara tractar de dominar-la no sols resulta impossible, sinó que, com ho veiem diàriament, genera noves i majors complicacions per a la vida de tots els éssers vius, incloent-hi els humans.

Motiva constatar com -des de diverses cantonades del planeta- emergeixen respostes que no esperen el permís del poder per a propiciar el retrobament dels éssers humans amb la Naturalesa. Les lluites de resistència en contra de la destrucció de les bases materials i simbòliques, que provoquen, per exemple, els extractivismes, es multipliquen de manera exponencial. Moltes vegades de la mà d'aquestes lluites apareixen múltiples formes de re-existència. I d'aquest tragar divers, propi d'ebullicions múltiples, reconeixent que hi ha moltíssims processos destacables, triem dos per la seva enorme transcendència i repercussió internacionals, que te-

nen diversos elements en comú, malgrat la seva distància geogràfica i cultural.

EXEMPLARS LLUITES PEL YASUNÍ I LA MAR MENOR

Acollint-se a marcs jurídics diversos, que obren esclletxes d'insospitada potencialitat per a l'acció, a l'Equador i a Espanya, es camina en la mateixa adreça: protegir de debò la Naturalesa i assumir-la com la nostra Mare. En tots dos casos, d'antuvi, tenim resultats prometedors. Ens referim a la lluita per la protecció d'un petit tros del Parc Nacional Yasuní en les selves amazòniques i a la protecció de la Mar Menor en la costa mediterrània.

Destaquem doncs el triomf en la consulta popular del Yasuní: "territori sagrat", en llengua indígena, que es va realitzar el 20 d'agost passat. Després de gairebé 10 anys de lluita, es va aconseguir que una àmplia majoria del poble equatorià disposi en una consulta popular la suspensió de la destructora extracció de cru en el Bloc 43 o ITT (la sigla dels jaciments d'Ishpingo, Tambococha, Tiputini). Simultàniament, es va ordenar desmuntar els equips allí instal·lats i es va aprovar donar pas a la reparació i restauració d'aquest territori on viuen pobles indígenes, fins i tot alguns en aïllament voluntari. Aquest històric resultat obre la porta per a començar un

Yasunidos

procés que alliberi la regió amazònica de la seva condició de territori de sacrifici, assegurant els drets vitals de tots els seus pobladors indígenes i no indígenes. I és, per cert, una clara mostra que sí que es poden prendre mesures efectives per a superar la nociva dependència dels combustibles fòssils.

Amb aquesta decisió popular, es va superar la coneguda com a Iniciativa Yasuni-ITT, que buscava una compensació internacional per a impedir aquesta activitat petrolera. Recordem el difícil i complex que va ser posar en marxa l'esmentada Iniciativa, que va emergir des de la societat civil per l'acció de diversos processos, molt abans de la seva presentació oficial l'any 2007. Quan aquesta Iniciativa va fracassar, perquè li va quedar molt gran al governant que va intentar cristal·litzar-la oficialment, la joventut organitzada en el Col·lectiu Yasunidos va assumir el repte l'any 2013. Acollint-se a disposicions constitucionals, venent al poder governamental, en una desigual lluita, aquest Col·lectiu va reunir més de 750 000 signatures i va enfrontar una dura campanya de repressió i frau, abans de poder cristal·litzar l'esmentada consulta popular gairebé una dècada després.

L'èxit aconseguit amb gairebé 60% dels vots en la consulta, enfrontant a una poderosa oligarquia extractivista -governos, petroleres, mineres, cambres de la producció, grans mitjans de comunicació, sindicalisme petroler-, en un país amb una economia addicta al petroli, va ser possible per la sumatòria d'esforços múltiples provinents de diverses organitzacions i moviments, tant del camp com de la ciutat.

Sense buscar paral·lelismes o similituds totxes, bé podem destacar com a Espanya, recurrent a una disposició existent en la Constitució de 1983, es va reconèixer la personalitat jurídica de la llacuna de la Mar Menor. Aquesta acció també va ser possible gràcies a la mobilització ciutadana, que es va organitzar a fi de protegir una meravellosa regió natural mediterrània en franc declivi per la destrucció provocada per la voracitat del capital, expressada especialment a través de l'agroindústria, el turisme, la mineria.

Després de molts intents poc reeixits per a aconseguir una millor protecció d'aquesta llacuna, es va posar en marxa aquesta iniciativa legislativa popular. Tal moviment ciutadà va recollir més de 640.000 signatures per a assolir l'aprovació de la Llei de Recuperació i Protecció de la Mar Menor, el setembre del 2023, amb els vots a favor de tots els partits polítics, excepte Vox.

Amb aquesta acció es va dotar de personalitat jurídica a l'ecosistema de la Mar Menor, com a subjecte de drets derivat del seu valor ecològic intrínsec i en clau amb la solidaritat intergeneracional. La Llei es va expedir per a actuar amb urgència per la situació crítica de l'estat ecològic de la llacuna, a fi de garantir la seva conservació per a les futures generacions. A partir d'aquesta decisió tota mena d'activitat

pública o privada que pugui incidir negativa-

ment en la Mar Menor pot ser revisada davant els tribunals.

Fins i tot es va establir una comissió de seguiment integrada pels "guardians i guardianes" de la llacuna, amb representants dels municipis riberencs o de conca designats pels respectius ajuntaments, així com representants empresarials, sindicals, veïnals, agraris, ramaders, pesquers, ecologistes, entre altres. Com a complement es va establir un comitè científic.

Recordem que, a l'Equador, en la seva Constitució, també va abordar aquest tema de la representació. Allí es va establir amb claredat qui representa a la Naturalesa. Així, en

Aquest històric resultat obre la porta per a començar un procés que alliberi la regió amazònica de la seva condició de territori de sacrifici

l'article 71, es va determinar amb claredat que la Naturalesa o Pachamama, on es reproduïx i realitza la vida, té dret a què es respecti integralment la seva existència i el manteniment i regeneració dels seus cicles vitals, estructura, funcions i processos evolutius. I que tota persona, comunitat, poble o nacionalitat podrà exigir a l'autoritat pública el compliment dels Drets de la Naturalesa.

No hi ha dubte, es tracta d'exemples expansius en el món. Després de l'expedició de la, fins ara, primera i única Constitució que assumeix a la Naturalesa com a subjecte de drets, l'equatoriana, l'any 2008, hi ha gairebé 40 països on a través de diverses vies es comencen a cristal·litzar els drets de la Mare Terra.

LA SOCIETAT CIVIL AL RETROBAMENT DE LA NATURALESA

En tots dos processos tenim com a punt de partida la societat civil, amb un important compromís de moviments socials i de grups ciutadans. Es tracta d'un exercici de democràcia ecològica des de les bases. No són accions gestades per iniciativa de cap govern, ni per algun partit polític. En definitiva, són respostes que sorgeixen des de diversos àmbits demostrant que es pot i s'han d'aprofitar tots els mecanismes i inclusivament aquelles esletxes legals existents per a actuar sense pausa, especialment quan els grups de poder s'oculten en discursos buits i en estèrils reunions internacionals, com les COP o Conferència de les Parts de Nacions Unides.

Els dos casos tenen un eix comú: els Drets de la Naturalesa. A Espanya és el primer reconeixement legal que considera a un ecosistema com a subjecte de drets a Europa.

En aquest país es parteix d'una legitimació democràtica directa. Mentre que, a l'Equador, el punt de partida és la seva Constitució del 2008, que reconeix expressament els Drets de la Naturalesa.

La diferència en el cas equatorià és que, malgrat que la Naturalesa constitucionalment és un subjecte de drets, la consulta popular que va concloure reeixidament l'agost del 2023 es va iniciar reclamant el dret a la participació ciutadana en temes d'interès nacional; dret que fora vilment atropellat pels successius governs.

En estricte sentit, la decisió d'explotar petroli en aquesta meravellosa regió amazònica, presa l'agost del 2013, no degué donar-se mai si es respectaven els Drets de la Naturalesa i inclusivament els drets dels pobles indígenes en aïllament voluntari, habitants d'aquest paradís. De fet, cap pronunciament popular hauria de posar en risc la vigència d'aquests

Si la Naturalesa ens dona el dret a la nostra existència, llavors ella és la font dels drets. Això canvia radicalment l'essència de la civilització antropocèntrica

drets. De tota manera, per a aconseguir el contundent triomf en l'esmentada consulta es van enarborar tant els drets de la Mare Terra, com els dels pobles indígenes.

El que ens motiva ara és constatar que la defensa de la Naturalesa pot donar-se des de diversos espais que es no dreixen de l'enteniment que la Naturalesa és la vida mateixa. Com afirma, Alicia Cahuiya, indígena waorani amazònica, qui va liderar la consulta des del seu territori, "el Yasuni ha estat com una mamà per al món". Des d'una altra realitat cultural i vivencial, qui va liderar la iniciativa legislativa popular de la Mar Menor, la jurista espanyola Teresa Vicente, reconeix que "el centre de l'univers és l'ecosistema, no l'humà."

Totes dues aportacions són clau. Les comunitats i pobles indígenes comprenen perfectament que la Pachamama és la seva Mare, no una mera metàfora. La visió des de la justícia ecològica coincideix amb la significació vital dels ecosistemes. A l'Equador, des del món indígena i sumant les lluites de resistència de diversos grups ecologistes i populars, van sorgir les idees força i bàsiques per a plasmar constitucionalment els Drets de la Naturalesa. A Espanya, un país del Nord global, des d'altres perspectives de coneixement, van donar

fruit els diàlegs de l'acadèmia, amb activistes i pobladors consents de les amenaces que planen sobre un ecosistema i van inaugurar els Drets de la Naturalesa a Europa.

En aquest complex entramat d'accions múltiples, veiem la significació que comporta enfortir i ampliar la quantitat més gran possible de processos de diàleg buscant teixir xarxes de resistència i re-existència. Són temps de lluites continuades. Els passos fets a l'Equador i a Espanya són importants, més no suficients. En terres equatorials ja es senten les veus de la derrotada oligarquia extractivista que vol incomplir el mandat popular. I en terres ibèriques tampoc serà fàcil vèncer els múltiples interessos econòmics que s'oposen a la Llei de la Mar Menor. Avui més que mai, en els dos processos s'ha de mantenir la pressió i la unitat social per a fer realitat els drets adquirits, convocant a una efectiva solidaritat internacional.

AMB ELS DRETS DE LA NATURALESA, CAP A UN "GIR COPERNICÀ"

El que compta ara és assumir en la pràctica una realitat indiscutible: els humans no estem al marge i tampoc sobre la Naturalesa. Els seus elements no poden ser assumits com a simples factors de producció o mercaderies per a impulsar fantasmes com "el desenvolupament" i "el progrés". Això ens commina a construir fins i tot altres narratives, especialment des de territoris concrets.

Amb els Drets de la Naturalesa obrim la porta a un canvi d'enorme transcendència, una sort de gir copernicà. No es tracta de ficcions jurídiques ni alguna cosa per l'estil.

Si la Naturalesa ens dona el dret a la nostra existència, llavors ella és la font dels drets.

Això canvia radicalment l'essència de la civilització antropocèntrica. Conduïx a crear sistemes de justícia que assegurin la vigència plena dels principis de la Mare Terra: la diversitat dels ecosistemes, la capacitat d'acte-regeneració i la relacionada de tots els éssers; sense marginar en cap moment la justícia social.

Inclusivament, hem de superar les ciències econòmiques, tal com les coneixem, ja que en acceptar que la Naturalesa és subjecte de drets, la seva desmercantilització és una obligació sobretot incorporant el valor intrínsec de tots els éssers vius. Pensar i construir altres maneres de llegir i fer la política des de la Naturalesa com a subjecte i només objecte, és també una altra tasca crucial.

Aquests assoliments democràtics, que plantegen canvis profunds de la relació de domini sobre la Naturalesa, proposen, per igual, assumir formes de representació i garantia de compliment. La Naturalesa no necessita els éssers humans per a exercir el seu dret a existir i a regenerar-se. Però si els éssers humans la destrossen, necessitarà els humans, com

els seus representants, per a protegir-la o per a demandar judicialment la seva reparació i restauració. Com ho vam veure, aquests mecanismes de representació estan previstos en aquests casos analitzats.

Adicionalment, tenint consciència de la inutilitat de la majoria de les cimeres internacionals sobre el tema, no podem esperar que els poders globals actuïn, hem d'accionar espais fins i tot ètics des de la societat civil que recullin la veu de reclam de tots els éssers vius, com ho és el Tribunal Internacional dels Drets de la Naturalesa, creat amb representants de tots els continents l'any 2014.

En definitiva, incorporar a la Naturalesa com a subjecte de drets en una constitució o en una llei, sent un acte formalment antropocèntric, implica en essència una obligació per a transitar cap a visions i pràctiques bicèntriques i ecocèntriques. A més, la defensa de la Naturalesa ha de ser assumida com a Naturalesa que es defensa, la qual cosa implica assegurar també mecanismes de protecció de les defensores i els defensors de la Mare Terra.

ELS COMPLEMENTARIS DRETS HUMANS I DE LA NATURALESA

En suma, la lluita pels Drets de la Naturalesa va de braçet amb la complexa defensa dels Drets Humans. Quan

es compleix l'aniversari 75 dels Drets Humans, la vigència dels quals segueix molt llunyana, ens toca potenciar-los i complementar-los amb els Drets de la Naturalesa. Tinguem clar que aquests drets no s'oposen per a res. Encara més, aviat arribarà el dia per a expedir una declaració conjunta de drets per a la Humanitat i la Naturalesa, en tant tots dos, com a cos únic de drets existencials, són drets per a la construcció de vides dignes per a tots els éssers humans i no humans.

Llavors, conèixer i multiplicar processos que agermanen diversos territoris i diverses lluites, com els revisats en aquest text, apuntala la construcció d'una internacional ecologista, vista com un moviment de moviments. I així tots aquests múltiples i diferents processos haurien de tenir com a meta horitzons que conjuguin la justícia ecològica amb la justícia social, com a part de processos radicalment transformadors.

No hi ha dubte, podem i devem Yasunitzar el món! 🌱

Article publicat en *La Marea-Climática* al desembre de 2023.

* Alberto Acosta: Avi. Economista equatorià. Company de lluites dels moviments socials. Juge del Tribunal Internacional dels Drets de la Naturalesa. Professor universitari. Ministre d'Energia i Mines (2007). President de l'Assemblea Constituent (2007-2008). Autor de diversos llibres.

Una gira per a celebrar els territoris 'yasunits'

Montse Barba · *Comunicació Entrepobles*

La gira 'Yasunitzem el Món' va permetre comprovar que "yasunitzar" és un verb que transcendeix de l'Amazonia. Connectar l'economia amb la vida, amb la naturalesa i amb els territoris s'ha convertit en una urgència en plena crisi climàtica.

Quan es complien tres mesos de la victòria de la Consulta del Yasuní, i enmig de la incertesa pel canvi de govern a l'Equador, Entrepobles va organitzar una gira estatal amb tres de les activistes que van donar suport a la campanya: Zenaida Yasacama, vicepresidenta de la Confederació de Nacionalidades Indígenes de Ecuador (Conaie); Alberto Acosta, economista i exministre d'Energia; i Jorge Espinosa, portaveu del moviment Sí al Yasuní.

Durant dues intenses setmanes, tots tres van recórrer Madrid, Burgos, Zamora, Venta de Contreras (Cuenca), Bilbao, Barcelona, València, Alacant, Múrcia i Sevilla per a compartir l'èxit amb organitzacions locals i recaptar suports per part de les entitats que treballen per la justícia climàtica al nostre país.

L'objectiu: iniciar una aliança europea per a garantir el desmantellament dels jaciments amb totes les garanties i la posada en marxa d'un pla de recuperació social i econòmica en una zona a la qual es va prometre riquesa i abundància, però que ha vist com en els últims 50 anys augmenten les malalties (càncer i infertilitat, entre les més destacades), la desforestació, la pobresa, la corrupció i la dependència de la indústria petrolera.

La gira 'Yasunitzem el Món' va permetre comprovar que "yasunitzar" és un verb que transcendeix de l'Amazonia. Connectar l'economia amb la vida, amb la naturalesa i amb els territoris s'ha convertit en una urgència en plena crisi climàtica. Ho és a Texas, on Elon Musk desenvolupa els seus experiments espacials deteriorant els rius i les fonts de producció de Río Grande, i també pateixen la indústria del gas líquat i armamentística. Ho és al Mar Menor, que sofreix les conseqüències de l'agroindústria, la mineria i el desenvolupament urbanístic i turístic desmesurat. I ho és a Llatinoamèrica, on les pràctiques neocolonials i l'extractivisme posen en risc la vida de massa persones i amenacen cultures, territoris i formes de vida.

Totes aquestes lluites i les seves protagonistes van formar part d'unes jornades que volen situar la Consulta del Yasuní com a paradigma d'una nova transició cap a una societat més justa, ecològica i feminista.

Tal com va assenyalar Alberto Acosta en la seva conferència a Múrcia: "El món ha d'entendre que els éssers humans som naturalesa i que sense la naturalesa la nostra vida està en perill". 🌱

Les 10 claus del Sí al Yasuní

1 Des de 1979, el Yasuní és el parc nacional més gran de l'Equador, amb 1 milió d'hectàrees, una extensió més gran que la província de Lugo o la Comunitat de Madrid. El Yasuní es localitza entre les províncies d'Orellana i Pastaza, a la regió Amazònica.

2 Segons diversos estudis científics, la regió del Yasuní és la zona més bio diversa del planeta, perquè alberga la diversitat més gran d'amfibis, ocells, mamífers, insectes i plantes per metre quadrat, per això en 1989 l'ONU la va declarar "Reserva de la biosfera".

3 Alberga 150 espècies d'amfibis, 121 de rèptils, 598 d'ocells i més de 200 de mamífers, incloent-hi el primat més petit del món, el mico de butxaca.

4 Hi ha vuit blocs petrolers dins del Parc Nacional Yasuní: 12, 14, 15, 16,17, 31, 43 (ITT) i 67. Només en el Yasuní-ITT va haver-hi 18 vessaments entre 2016 i 2022.

5 L'any 2013, 14 persones d'un grup indígena aïllat van ser assassinades per altres indígenes vinculats a empreses petrolieres, un cas a espera de dictamen de la Corte Interamericana de Derechos Humanos.

6 La incidència de càncer és un 130% més freqüent a prop dels pous. En les zones explotades del Yasuní hi ha un 260% més de risc mortalitat que a Quito.

7 El desmantellament de Yasuni ITT evitarà que 345 milions de tones de carboni s'alliberin l'atmosfera.

8 El Yasuní és el territori ancestral de la nacionalitat Waorani i els últims pobles indígenes en aïllament (PIA), coneguts com a Tagaeri, Taromenane i Dugakaeri. Aquests últims viuen justament en una part del bloc 43, i per això continuar amb l'explotació petroliera podria significar el seu extermini. En el Yasuní també viuen Kichwas, Shuar i mestissos.

9 En el cas del petroli en l'ITT, cada barril extret del parc nacional, en cremar-se, envia a l'atmosfera 481kg de diòxid de carboni i li costa al planeta entre 25 i 48 dòlars (Agència de Protecció Ambiental EUA).

10 La renda de l'ITT representa menys del 0,5% del Pressupost General de l'Estat (PGE) 2023. Tant enginyers petroliers com geòlegs, economistes i experts en diferents branques coincideixen que l'explotació del Yasuní no és rendible.

"La veritable riquesa del Yasuní està en la superfície, no en el subsol"

Originària del poble kichwa de Pakayaku en Pastaza, Zenaida Yasacama es va xopar dels escrits del Che Guevara i Nelson Mandela mentre estudiava Economia a la Universitat de Camagüey (Cuba). És vicepresidenta de la Conaie, Confederació de Nacionalitats Indígenes de l'Equador: *"En la campanya del Yasuní estàvem al capdavant les dones, encapçalant la lluita conjuntament amb la nacionalitat waorani"*.

De maig a agost de 2023, les organitzacions indígenes i la Conaie van treballar incansablement per transmetre les raons darrere de la no explotació del Yasuní i el Chocó Andino. Es va impulsar una idea clau: la ciutadania és qui té el poder d'influir en aquestes decisions crucials, enfortint així la democràcia participativa a l'Equador.

"La història recent de l'Equador mostra que la pressió petroliera ha generat una sèrie de conflictes entre els diferents pobles que han comportat diversos actes de violència, morts i massacres, especialment contra els grups més vulnerables, els pobles indígenes en aïllament", explica.

Aquest model crea dependència de l'empresa petroliera i quan aquesta marxa, les comunitats queden a l'abandó. *"La consulta sobre l'extractivisme al Yasuní i el Chocó Andino, aprovada per la Corte Constitucional, va enfortir la nostra sobirania i els fonaments de la nostra democràcia en empoderar-nos com a ciutadans per a influir directament en assumptes vitals"*, apunta la dirigent equatoriana, que té molt clar que *"la veritable riquesa del Yasuní està en la superfície, no en el subsol"*.

Zenaida Yasacama

Miguel Gutiérrez

"És l'acord social més important de l'Equador"

Arquitecte i activista, Jorge Espinosa és un dels portaveus del moviment Sí al Yasuní i va representar en la gira als i les joves que des d'abril de 2013 van iniciar una resistència apassionada per la defensa de l'Amazonia. Van aconseguir conjuminar a col·lectius molt diversos i organitzacions de diferents sensibilitats entorn d'una 'ecotopia', com a ell li agrada denominar-la: cessar l'extracció de petroli en el lloc més bio divers del Planeta. *"És la primera consulta al món per a decidir una cosa tan efectiva com deixar combustible fòssil en el subsol per a fer front al canvi climàtic. Després de més de 10 anys de lluita, el 60% va votar que sí, és l'acord social més important de l'Equador, un país que estima la vida i la naturalesa i inicia una etapa de postextractivisme"*.

Per a Jorge Espinosa, les grans prioritats ara són *"desmantellar tota la infraestructura d'extracció petroliera en el bloc 43 i generar un pla amb les comunitats, des de les visions ancestrals, per a instaurar un nou model de desenvolupament i noves maneres de relacionar-nos amb la naturalesa i entre nosaltres"*.

Té molt clar que s'ha de ser vigilant amb tot el procés. *"Tenim una experiència greu, el cas de Chevron-Texaco, per sobre del territori del Yasuní. Aquesta explotació al nord de l'Amazonia tampoc ha suposat cap desenvolupament, és igual de pobre i altament contaminada, amb uns índexs de mortalitat elevadíssims, avortaments involuntaris, malformacions, càncers, bioacumulació..."*, recorda Espinosa sobre el cas que va guanyar l'advocat Pablo Fajardo i del qual es compleixen 30 anys. Malgrat haver-hi una sentència ferma contra la petroliera estatunidenca, aquesta continua sense pagar la multa pendent a les comunitats afectades.

Miguel Gutiérrez

Jorge Andrés Espinosa

**Yasunitzem
el Món!**

Yasuní: el dia després

Àlex Guillamón · *Activista d'Entrepobles Barcelona*

Totes les persones que estem vinculades solidàriament amb organitzacions i comunitats del Sud global hem experimentat alguna vegada la sensació de sentir-nos extraterrestres en el nostre propi país. Succeeix quan veiem l'inadvertit que passen fenòmens, esdeveniments o processos socials en aquests països, que ens semblen de gran abast comunicatiu, polític i ètic. Aquesta és la sensació amb la qual vivim els tres mesos des que es van convocar les Consultes Populars sobre el Yasuní i el Chocó Andino a l'Equador fins al passat 20 d'agost.

En canvi, l'endemà, la indiferència es va acabar convertint en titulars com a "decisió històrica", "precedent mundial en el debat climàtic", etc.

Un d'aquests dies d'agost en què m'enfrontava al repte de donar a entendre el meu missatge d'una altra galàxia, se'm va ocórrer el següent:

Imaginem-nos per un moment que un moviment social aconsegueix que en el Regne d'Espanya es convoqui un referèndum per a proposar el desmantellament d'infraestructures turístiques en llocs sensibles ambientalment. (Per què el sector turístic? Perquè seria equiparable al pes del petroli en l'economia de l'Equador).

Imaginem la croada a la qual seria sotmesa durant aquestes setmanes la població per part de gairebé tots els mitjans de comunicació escrita, digital, canals de ràdio i TV i tot l'arsenal de xarxes socials, els discursos de portaveus de les or-

ganitzacions empresarials, experts, famosos, etc., amb els seus missatges apocalíptics agitant poc menys que el fantasma del racionament de la postguerra si triomfés el Sí.

A tot això cal agregar en el cas equatorià la profunda crisi institucional i social, així com l'auge de la violència lligada als cartells del narcotràfic i les seves connexions amb sectors del poder, que, com ocorre en altres països de la regió, indueixen a focalitzar el debat polític en els temes de seguretat.

Imaginem que, malgrat totes aquestes forces sumades i combinades a tot volum, aquest moviment social aconsegueix guanyar-los el pols per golejada de gairebé el 60% de la votació popular.

Perquè això és el que ha ocorregut a l'Equador.

Però, per a tancar l'exercici, queda tenir en compte que el debat sobre deixar el petroli sota el sol adquireix un abast planetari en un context en què l'ONU, la comunitat científica i una gran part de la societat clamen davant governs i empreses per mesures urgents per a reduir dràsticament l'ús de combustibles fòssils. I poques setmanes després d'una Cimera Amazònica, en la qual els presidents més progressistes de la regió no van obtenir ni a esmentar la paraula petroli en la seva declaració.

En paraules d'Alejandra Santillana, de Yasunidos: *"En aquesta consulta hem assolit fer-li un bypass a la política tradicional, aquesta mateixa que es passa en cims mundials sense donar solucions [...] Estem democratitzant la democràcia"*.

I QUÈ VE ARA?

La resposta no és gens fàcil. Però, si tenim en compte el que hem anat escoltant aquests dies, ja apunten diversos reptes:

En primer lloc, construir una xarxa de vigilància i d'activació social i institucional per a garantir un seguiment tècnic, jurídic i polític, socialment participatiu i transparent, del compliment de la decisió emanada de la Cort Constitucional: que la victòria del Sí comporta la detenció de l'explotació petrolífera en el termini d'un any. I en primera instància, exigir a les dues candidatures que aniran a la segona tornada a l'octubre un compromís d'acatament d'aquesta nova legalitat.

Es tracta a l'hora de mantenir i enfortir la cohesió social i territorial reeixida, amb un SI molt sòlid, que oscil·la entre el 67 i el 55% en 22 províncies, sense diferències significatives en serra, costa i selva. També en el vot de la diàspora, que

se situa en la banda alta del 67%. No diguem el Sí al Chocó Andino, que va aconseguir més del 67%. El missatge que traslladen aquests resultats no deixa lloc a dubtes a les quals puguin agarrar-se els qui continuaran utilitzant tot el seu poder per a sabotejar la implementació del resultat.

Però també hi ha gent molt conscient en el moviment de la necessitat d'atendre els resultats inversos en Orellana (42%) i Sucumbios (48%), justament les dues províncies en les quals està situat el territori ancestral del Yasuni. Això pot resultar sorprenent per a qui no conegui el terreny. Però, quan diem que l'Equador ha sofert 50 anys d'explotació i contaminació petrolífera, estem parlant que en aquestes dues províncies la falta d'inversió social dels successius governs ha deixat molt conscientment en mans de les empreses petrolíteres la construcció de serveis bàsics, escoles, centres de salut, infraestructures i comunicacions, etc. I aquí coexisteixen

Es tracta a l'hora de mantenir i enfortir la cohesió social i territorial reeixida, amb un SI molt sòlid

les comunitats i grups que lideren la resistència en primera línia, amb altres comunitats molt dependents d'aquest cacicat petrolíer. Es tracta de plantejar un diàleg social clar i honest entre aquestes comunitats per a trobar punts de trobada per al compliment dels drets econòmics, socials, culturals i ambientals de tota la població. En aquest procés el resultat de la consulta a escala nacional serà de gran ajuda.

Al mateix temps, es planteja la necessitat d'aconseguir una xarxa col·laborativa nacional i internacional amb organitzacions, institucions, universitats i persones expertes, davant un gran repte sense precedents en el món i que, per això mateix, és un repte apassionant: interrompre una explotació petrolífera, desmantellar les seves estructures físiques i socials, fer-ho regenerant i remeiant al màxim possible els ecosistemes i a les comunitats, humanes i no humanes, que els habiten.

Mantenir la connexió reeixida amb una gran majoria de la societat equatoriana, així com un suport internacional que ajudi a defensar i acompanyar la seva decisió sobirana, en el context de l'emergència climàtica, ecològica i energètica global.

Per a tot això serà necessari un treball no menor, a l'intern, ja sense els constreyniments de la campanya, per a potenciar les fortaleces i superar les tensions i febleses pròpies de la megadiversitat d'un moviment tant inspirador com complex.

Una tasca immensa, per descomptat. Però, qui tingüés aquest problema! 🧐

Article publicat originalment en *El Salto* · elsaltodiario.com